

АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ЩОДО ТЛУМАЧЕННЯ СУТНОСТІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Сучасні умови господарювання вітчизняних промислових підприємств характеризуються рядом нагальних проблем, вирішення яких потребує застосування комплексних інструментів щодо підтримки та стимулювання їх діяльності. Проте, різноманіття підходів щодо розуміння функцій і завдань системи управління витратами (СУВ), її місця в загальній системі управління підприємством ускладнюють процеси узгодженого управління його коштами. Відтак, високої ступені актуальності набуває проблема узгодженості функцій і завдань СУВ в системі управління витратами підприємства.

Питанню управління витратами приділялось багато уваги [1-5]. В залежності від спрямованості досліджень науковці по-різному розглядають процеси управління витратами підприємства. Давидович І. придержується думки, що «по-перше процес управління витратами має на меті виявити, як саме сформувалась собівартість, які чинники мали на неї позитивний, а які – негативний вплив. А по-друге, процес управління витратами має бути спрямований на прогнозування можливої величини витрат, максимально точно передбачення їх рівня та поточне оперативне втручання у діяльність підприємства у разі виявлення відхилень від наперед визначеного бажаного стану» [1].

Голов С. розглядає управління витратами як принципово нову систему, яка дає змогу чітко відстежувати, аналізувати й контролювати витрати [2]. Карпова Т. вважає, що управління витратами включає такі елементи: планування, нормування, облік, калькулювання, економічний аналіз, контроль, регулювання та прогнозування витрат [3]. Попов О. визначив, що управління витратами – це розроблення і реалізація управлінських впливів, заснованих на використанні економічних законів щодо формування та регулювання витрат підприємства відповідно до його стратегічних і поточних цілей. Управління витратами – складова система управлінського обліку [4].

Кожний напрям наукової думки є виправданим і науково обґрунтованим. Проте, відсутність комплексного сприйняття системи управління підприємством залишає не вирішеними питання узгодження функцій і завдань СУВ із системою управління підприємства в цілому.

Питання управління витратами промислового підприємства є на сьогоднішній день вкрай актуальним. Така ситуація сформувалась під впливом як політичної ситуації в країні, так і жорсткої конкуренції. Доцільно виділити наступні негативні чинники впливу на фінансово-господарську діяльність промислових підприємств:

- втрата зовнішньоекономічних зв'язків із контрагентами ближнього зарубіжжя;
- не можливість налагодження тривалих зовнішньоекономічних зв'язків із контрагентами інших країн через не стабільну політичну ситуацію в країні;
- суттєве подорожчання енергетичних і матеріальних ресурсів у складі собівартості продукції;
- обмеженість внутрішнього ринку споживання промислової продукції;
- наявність протиріч між інтересами бізнесу і довгостроковими громадськими цілями;
- обмеженість бази стимулювання ефективності виробничої діяльності підприємства;

Вказані чинники головним завданням діяльності промислового підприємства визначають необхідність його виживання на протязі не визначеного періоду часу. За таких умов, найбільш розповсюдженою стратегією виживання є спрямованість на мінімізацію витрат підприємства. Основними напрямками зменшення витрат є:

причинно-наслідкового аналізу. Таким чином можна зробити умови, що підходитимуть для будь-якої стадії розвитку виробничого підприємства, яке знаходиться у однакових зовнішніх умовах, здійснює однакову виробничу діяльність та у одному напрямку.

Другий шлях: формування інноваційного потенціалу за допомогою аналізу управлінських рішень щодо управління інноваційним розвитком є експертним аналізом формалізованих засобів управління інноваційним розвитком та результатів їх застосування. Іншими словами, аналізується банк даних про управлінські рішення, прийняті по типових проблемах розробки інноваційної стратегії, удосконалення інноваційної діяльності конкретного підприємства або його структурного підрозділу і по наслідках даних рішень. Таким чином, можна зробити умови, що підходитимуть для початкової стадії розвитку виробничого підприємства. Цей шлях характеризує основні складові інноваційного потенціалу промислового підприємства та відображає набір взаємозв'язаних управлінських рішень, що охоплюють лише одну складову інноваційного потенціалу підприємства: наприклад, «інноваційний потенціал – матеріальний потенціал». До недоліків даного підходу слід віднести: складність збору первинної інформації, оскільки ряд управлінських рішень не має документального підтвердження; тривалість виявлення ефективності управлінських рішень, встановлення взаємозв'язку між окремим управлінським рішенням, результатом виробничої діяльності і характеристиками інноваційних процесів, що відбуваються (швидкість, темп, сфера, витрати, ефект); обмеженість сфери застосування інструментарію через відсутність бази даних, обумовленої необхідністю очікування закінчення процесу формування хоч би однієї інноваційної продукції на основі концепції превентивного управління інноваційним розвитком за рахунок вибору його детермінант.

Третій шлях: формування інноваційного потенціалу за допомогою аналізу системи управління інноваційними процесами на зрілій стадії розвитку підприємства є самим трудомістким варіантом, оскільки вимагає одноразового проведення повного системного аналізу механізму управління промисловим виробництвом в розрізі типового підприємства з використанням проектних технологій, тобто формалізацією інноваційних процесів на підприємстві. При даному підході в управлінні комплексному аналізу піддаються: механізм цілеполягання, структура, техніка і технології, інформаційні і організаційні зв'язки, кадрове забезпечення.

Як видно, визначені етапи та шляхи формування інноваційного потенціалу виробничого підприємства на різних стадіях його розвитку спираються на неоднакові категорії та концентрують увагу на різноманітних об'єктах аналізу: інноваційній діяльності, інноваційних процесах та інноваційному розвитку підприємства. Таким чином, забезпечення формування інноваційного потенціалу виробничого підприємства сприятиме його найбільш ефективної реалізації за рахунок інноваційних процесів на протязі всього інноваційного розвитку підприємства.

Список літератури:

1. Смоквіна Г.А. Інноваційно-інвестиційний та регуляторний механізм ринкової трансформації : [Моногр.] / Г.А. Смоквіна, В.Л. Ясінський. – Одеса: ОРИДУ НАДУ, 2005. – 128 с.
2. Филиппова С.В. Тенденции инновационно-инвестиционных процессов и закономерности развития промышленного производства в Украине / С.В. Филиппова, А.П. Лысюк // Экономика: проблемы теории та практики. – Вип. 198. – Дн-ськ: ДНУ, 2004. – Т. II. – С. 456-460.
3. Воронкова А.Е. Стратегическое управление конкурентоспособным потенциалом предприятия: диагностика и организация / А.Е. Воронкова. – Луганськ: Вид-во Східноукраїнського національного ун-ту, 2000. – 315 с.
4. Мясникова О.В. Инновационный потенциал предприятий и факторы его активизации / О.В. Мясникова, А.Л. Кадолко // Инновационные образовательные технологии. – 2013. – № 1 (33). – С. 69-75.

СЕКЦІЯ 2

ІННОВАЦІЙНА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЕКОНОМІКИ ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІКИ

Аннаєв Б.С.

ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА НА РІЗНИХ СТАДІЯХ ЙОГО РОЗВИТКУ

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Поняття «інноваційний потенціал» визначається як «сукупність інноваційних можливостей» підприємства – це сукупність показників або чинників, що характеризують його силу, джерела, можливості, засоби, запаси, здібності, ресурси та інші виробничі резерви, які можуть бути використані в інноваційної економічної діяльності [1].

Інноваційний потенціал виробничого підприємства – це інтегрована сукупність матеріального потенціалу та потенціалу інтелектуального, що включає до себе всі наявні матеріальні і нематеріальні ресурси підприємства, які використовуються у інноваційної діяльності підприємства та забезпечують досягнення конкурентних переваг шляхом розроблення і запровадження інновацій. Формування інноваційного потенціалу підприємства може починатися коли вже визначений його стан на певний період часу щодо інноваційних можливостей на різних стадіях його розвитку. Оцінюється інноваційний потенціал підприємства повинен за двома основними елементами: матеріальними ресурсами інноваційної діяльності та інтелектуальним потенціалом [2, 3].

Життєвий цикл, поділений на певні періоди, які підприємство проживає в рамках однотипних ціннісних установок і фіксуючи, в першу чергу, специфіку управлінських завдань в певний період функціонування організації, називається – стадії, а періоди, в яких організація принципово змінює внутрішні цінності й орієнтації – цикл розвитку [4]. Саме розрив стадій їх життєвих циклів відображає превентивне управління інноваційним розвитком підприємства та вирішення його приватних завдань, таких як формування інноваційного потенціалу.

В залежності від той стадії розвитку, в якій знаходиться підприємство на ринку, залежить і формування його інноваційного потенціалу. Власне саме формування інноваційного потенціалу виробничого або промислового підприємства на різних стадіях його розвитку проводиться за однаковим алгоритмом, що містить три етапи:

- *перший етап*. Аналіз стану структури управління підприємством та його інноваційним розвитком з метою з'ясування переважної реакції проводиться по усіх функціях управління і характеристикам виробничого процесу;
- *другий етап*. Аналіз зовнішніх факторів (економічне середовище, науково-технічні, соціальне середовище, політичні фактори, екологічні або природні);
- *третій етап*. Визначення відповідності між умовами і факторами зовнішнього середовища і вихідних характеристик інноваційного потенціалу підприємства. На даному етапі визначається кращий тип поведінки структури управління інноваційним розвитком підприємством при зміні зовнішнього оточення.

Формування інноваційного потенціалу виробничого підприємства на різних стадіях його розвитку складається з системного вирішення декількох завдань, які можна вирішувати трьома шляхами:

Перший шлях: формування інноваційного потенціалу шляхом аналізу проблем інноваційного розвитку та інноваційної діяльності, що уявляє собою реалізацію